

Valsts ieņēmumu
dienests

Metodiskais materiāls

Kases čeks grāmatvedībā

29.12.2023.

Saturs

1.	Vispārīgās prasības attaisnojuma dokumentiem	3
2.	Prasības PVN rēķina noformēšanai	4
3.	Kases čeks kā naudas izdevumus apliecinošs dokuments, kuru pievieno avansa norēķina atskaitei	5
4.	Kases čeks kā attaisnojuma dokuments grāmatvedībā	11
5.	Naudas izdevumus apliecinoši dokumenti, ja lieto uzņēmuma maksājumu karti	11
6.	Attaisnojuma dokumenti vienkāršā ieraksta grāmatvedībā	12

1. Vispārīgās prasības attaisnojuma dokumentiem

Metodiskais materiāls sniedz metodisko palīdzību nodokļu maksātājiem – Grāmatvedības likumā minētajiem likuma subjektiem¹, kuri saimniecisko izdevumu pamatošanai grāmatvedībā izmanto kases čeku, tai skaitā gadījumos, kad kases čekā nav ietverti visi normatīvajos aktos noteiktie rekvizīti.

Grāmatvedības reģistros drīkst izdarīt ierakstus (iegrāmatot), tikai pamatojoties uz attaisnojuma dokumentu, kas noformēts atbilstoši Grāmatvedības likumā noteiktajām prasībām.

Attaisnojuma dokumentu noformēšanas kārtība ir **saistoša visiem Latvijas uzņēmumiem** – gan reģistrētiem pievienotās vērtības nodokļa (turpmāk – PVN) maksātājiem, gan PVN nemaksātājiem. Attaisnojuma dokumentā uzrādāmie obligātie rekvizīti ir noteikti Grāmatvedības likuma 11. panta piektajā daļā.

Attaisnojuma dokumentā ietverami šādi rekvizīti un informācija par saimniecisko darījumu:

- 1) dokumenta veida nosaukums;
- 2) dokumenta datums;
- 3) dokumenta numurs;
- 4) ziņas par uzņēmumu, kas ir saimnieciskā darījuma dalībnieks, kurš savā vārdā izdod dokumentu (turpmāk – dokumenta autors):
 - a) dokumenta autora nosaukums (komercsabiedrībai, individuālajam komersantam – firma), reģistrācijas numurs vai nodokļu maksātāja reģistrācijas kods;
 - b) ja dokumenta autors ir tāda fiziskā persona, kas veic saimniecisko darbību, bet nav individuālais komersants, – vārds un uzvārds, nodokļu maksātāja reģistrācijas kods;
- 5) ziņas, kas ļauj nepārprotami identificēt citus saimnieciskā darījuma dalībniekus, ja tādi ir (norāda tādas pašas ziņas, kādas 4. punktā noteiktas attiecībā uz dokumenta autoru);
- 6) ja cits saimnieciskā darījuma dalībnieks ir fiziskā persona, kas neveic saimniecisko darbību, – vārds un uzvārds. Personas kodu (ja personai tāds piešķirts) norāda pēc šīs personas pieprasījuma vai ja tas izriet no citiem normatīvajiem aktiem;
- 7) saimnieciskā darījuma apraksts un vērtība naudas izteiksmē, bet normatīvajos aktos noteiktajos gadījumos – arī cita informācija par saimniecisko darījumu (piemēram, daudzums, mērvienība);
- 8) atsevišķiem attaisnojuma dokumentu veidiem – arī citi normatīvajos aktos noteiktie obligātie rekvizīti;
- 9) par attaisnojuma dokumentā sniegtās informācijas pareizību atbildīgās personas paraksts (izņemot Grāmatvedības likuma 11. panta sestajā, septītajā un astotajā daļā minētos gadījumus).²

¹ Grāmatvedības likuma 3. panta pirmā daļa.

² Turpat, 11. panta piektā daļa.

Vienlaikus jāņem vērā, ka reģistrēts PVN maksātājs Grāmatvedības likuma 11. panta piektajā daļā noteiktās prasības attiecībā uz attaisnojuma dokumenta rekvizītiem piemēro **tiktāl, ciktāl Pievienotās vērtības nodokļa likumā nav noteiktas prasības PVN rēķina noformēšanai PVN priekšnodokļa atskaitīšanas vajadzībām.**

2. Prasības PVN rēķina noformēšanai

PVN rēķina noformēšanas prasības noteiktas Pievienotās vērtības nodokļa likuma 125. un 126. pantā.

Nodokļa rēķinā obligāti norādāmie rekvizīti un informācija atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likumā noteiktajām prasībām ir norādīti [šeit](#).

Par darījumu iekšzemē, kura vērtība bez nodokļa ir mazāka par **150 eiro**, reģistrētam PVN maksātājam ir tiesības izrakstīt **vienkāršoto nodokļa rēķinu**.³

Vienkāršotais nodokļa rēķins ir nodokļa rēķins, kurā ir norādīti šādi rekvizīti un informācija:

- 1) nodokļa rēķina izrakstīšanas datums;
- 2) preču piegādātāja vai pakalpojumu sniedzēja juridiskās personas nosaukums (fiziskajai personai – vārds, uzvārds), juridiskā adrese (fiziskajai personai – deklarētā dzīvesvieta), kā arī reģistrācijas numurs Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā;
- 3) preču vai pakalpojumu saņēmēja juridiskās personas nosaukums (fiziskajai personai – vārds, uzvārds), juridiskā adrese (fiziskajai personai – deklarētā dzīvesvieta), kā arī reģistrācijas numurs Valsts ieņēmumu dienesta PVN maksātāju reģistrā vai citas dalībvalsts nodokļa maksātāju reģistrā;
- 4) preces nosaukums vai pakalpojuma veids un daudzums;
- 5) preces vai pakalpojuma cena (ar nodokli vai bez nodokļa) un darījuma kopsumma (ar nodokli vai bez nodokļa);
- 6) nodokļa likme un aprēķinātā nodokļa summa.⁴

Kases čeku, kurā **nav** norādīti visi Pievienotās vērtības nodokļa likuma 126. panta pirmajā daļā minētie rekvizīti un informācija, **var izmantot par vienkāršoto nodokļa rēķinu**, ja tam **pievieno attaisnojuma dokumentu** (piemēram, **kvīti**), kurā ir norādīts kases čeka datums, numurs un iztrūkstošā informācija.⁵

Kases čeku, kurā **nav ietverti** preču vai pakalpojumu **saņēmēja rekvizīti**, ja tas izsniegts par darījumu, kura **vērtība bez nodokļa ir mazāka par 30 eiro**, uzskata par vienkāršoto nodokļa rēķinu Pievienotās vērtības nodokļa likuma izpratnē.⁶ Šajā gadījumā papildu attaisnojuma dokumentu (kvīti) nenoformē.

³ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 126. panta otrās daļas 1. punkts.

⁴ Turpat, 126. panta pirmā daļa.

⁵ Turpat, 126. panta trešā daļa.

⁶ Turpat, 126. panta ceturrtā daļa.

3. Kases čeks kā naudas izdevumus apliecinošs dokuments, kuru pievieno avansa norēķina atskaitei

3.1. Kases čeks, kurā ir visi attaisnojuma dokumentam noteiktie rekvizīti

Uzņēmuma noformēts iekšējs attaisnojuma dokuments, proti, **avansa norēķins** (turpmāk arī – avansa norēķina atskaite), kam pievienoti atbilstoši noformēti naudas izdevumus apliecinošie dokumenti – **kases čeki**, ir uzskatāms par **attaisnojuma dokumentu**, saskaņā ar kuru uzņēmums var veikt ierakstus grāmatvedības reģistros un atzīt saimnieciskās darbības izmaksas.

Ja kases čeks satur **visus** Grāmatvedības likumā noteiktos attaisnojuma dokumentam nepieciešamos rekvizītus un informāciju, saņemto kases čeku **var** izmantot par naudas izdevumus apliecinošu dokumentu, kuru pievieno attaisnojuma dokumentam, ko sagatavo saistībā ar naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai, – **avansa norēķina atskaitei**.⁷

3.2. Kases čeks, kurā nav visu attaisnojuma dokumentam noteikto rekvizītu

Ja kases čeku ir izsniedzis uzņēmums – PVN nemaksātājs – un tādējādi kases čekā **nav** ietverti Pievienotās vērtības nodokļa likumā 126. pantā minētie rekvizīti, proti, **preces vai pakalpojuma cena** (ar nodokli vai bez nodokļa), **darījuma kopsumma** (ar nodokli vai bez nodokļa), **nodokļa likme** un **nodokļa summa**⁸, bet saņemtais kases čeks satur **visus** Grāmatvedības likuma 11. panta piektajā daļā noteiktos attaisnojuma dokumentam nepieciešamos rekvizītus un informāciju, šādu kases čeku var izmantot saimniecisko izdevumu pamatošanai kā naudas izdevumus apliecinošu dokumentu, kuru pievieno attaisnojuma dokumentam, ko sagatavo saistībā ar naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai (avansa norēķina atskaitei) neatkarīgi no tā, vai kases čeka saņēmējs ir reģistrēts PVN maksātājs vai nav.

1. piemērs

*Uzņēmuma darbinieks pēc naudas avansa izlietošanas iesniedzis uzņēmuma grāmatvedībā izlietotā avansa norēķina atskaiti un pievienojis kases čeku, kurā norādīta darījuma vērtība 80 eiro. Tā kā čeku izsniedzis uzņēmums, kurš **nav reģistrēts PVN maksātājs**, tad kases čekā papildus preces cenai un kopsummai **nav** iedrukāts nodoklis, nodokļa likme un nodokļa summa.*

Šādu kases čeku gan PVN nemaksātājam, gan reģistrētam PVN maksātājam ir atļauts izmantot saimnieciskās darbības izdevumu iegrāmatošanai kā naudas izdevumus apliecinošu dokumentu. Uzņēmumam, kurš nav reģistrēts PVN maksātājs, čeka noformēšanā nav jāievēro Pievienotās vērtības nodokļa likuma normas.

⁷ Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumu Nr. 877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 37. punkts.

⁸ Pievienotās vērtības nodokļa likuma 126. panta pirmās daļas 5. un 6. punkts.

Par naudas izdevumus apliecinošu dokumentu, kuru pievieno attaisnojuma dokumentam, ko sagatavo saistībā ar naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai (avansa norēķina atskaitei), var izmantot kases čeku. Tajā **var nebūt** ietverti visi attaisnojuma dokumentam nepieciešamie rekvizīti un informācija (piemēram, čekā **nav preču nosaukuma**), ja kases čekam pievienots čeka izsniedzēja noformēts attaisnojuma dokuments, piemēram, **kvīts** (tai **nav** jābūt Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētai kvītij), kurā papildus Grāmatvedības likuma 11. panta piektajā daļā noteiktajiem rekvizītiem norāda arī kases čeka **datumu un numuru**.⁹

Papildus kases čekam noformētajā kvītī (kas nav Valsts ieņēmumu dienestā reģistrējamā kvīts) **nav jābūt pircēja parakstam** un tā atšifrējumam.

Ja kases čekā nav iedrukāti visi attaisnojuma dokumentam nepieciešamie rekvizīti un informācija, kases čekā **var manuāli** (ar roku) izdarīt ierakstus ar čekā neietvertajiem attaisnojuma dokumentam nepieciešamajiem rekvizītiem, kurus apstiprina ar **kases čeka izsniedzēja** vai **saņēmēja parakstu**.¹⁰

Šajā gadījumā darījuma uzskaitē grāmatvedībā **nav noteikts ierobežojums** attiecībā uz kases čekā norādīto **darījuma vērtību**.

Saistībā ar grāmatvedības prasībām šīs normas piemēro **ne tikai** nodokļu maksātāji, kuri ir reģistrēti PVN maksātāji. Minētais attiecas uz visiem nodokļu maksātājiem, kuri kārtā grāmatvedību **divkāršā** ieraksta sistēmā, neatkarīgi no tā, vai viņi ir PVN nemaksātāji vai reģistrēti PVN maksātāji.

2. piemērs

Uzņēmuma darbinieks iesniedzis grāmatvedībā skaidrā naudā izsniegtā avansa norēķina atskaiti un pievienojis kases čeku, kurā norādīta darījuma vērtība bez PVN – 100 eiro. Kases čekā iedrukāta preču grupa, bet nav konkrētās preces nosaukuma. Viens no attaisnojuma dokumenta¹¹ un PVN rēķina¹² obligātajiem rekvizītiem ir "preču vai pakalpojumu nosaukums".

Šādu kases čeku, kurā nav iekļauts preces nosaukums, atļauts izmantot saimnieciskās darbības izdevumu iegrāmatošanai kā naudas izdevumus apliecinošu dokumentu arī tad, ja tajā nav norādīta informācija par preces nosaukumu. Tādā gadījumā pievieno preču pārdevēja noformētu kvīti, kurā papildus citiem attaisnojuma dokumentam noteiktajiem obligātajiem rekvizītiem norāda arī kases čeka datumu un numuru. Alternatīva iespēja ir kases čekā ar roku izdarīt ierakstus ar čekā neietvertajiem attaisnojuma dokumenta rekvizītiem (un apstiprināt ar čeka izsniedzēja vai saņēmēja (uzņēmuma) atbildīgās personas parakstu).

3. piemērs

Uzņēmuma darbinieks iesniedzis grāmatvedībā skaidrā naudā izsniegtā avansa norēķina atskaiti un pievienojis kases čeku, kurā norādīta darījuma vērtība bez PVN – 75 eiro. Kases čekā ir iedrukāti visi attaisnojuma dokumentam noteiktie obligātie rekvizīti, izņemot pircēja rekvizītus.

Šādu kases čeku atļauts izmantot uzņēmuma – gan PVN maksātāja, gan nemaksātāja – saimnieciskās darbības izdevumu iegrāmatošanai kā naudas

⁹ Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumu Nr. 877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 37.2.1. apakšpunkts.

¹⁰ Turpat, 37.2.2. apakšpunkts.

¹¹ Grāmatvedības likuma 11. panta piektās daļas 7. punkts un Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumu Nr. 877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 32.1. apakšpunkts.

¹² Pievienotās vērtības nodokļa likuma 126. panta pirmās daļas 4. punkts.

izdevumus apliecinošu dokumentu arī tad, ja tajā sākotnēji nav norādīta informācija par pircēju. Kases čekā ar roku izdara ierakstus ar čekā neietvertajiem attaisnojuma dokumentam nepieciešamajiem pircēja rekvizītiem (un to apstiprina ar čeka izsniedzēja vai saņēmēja (uzņēmuma) atbildīgās personas parakstu).

3.3. Ārvalstī izsniegts kases čeks, kurā nav visu attaisnojuma dokumenta rekvizītu

Par naudas izdevumus apliecinošu dokumentu saistībā ar naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai var izmantot komandējuma vai darba brauciena laikā **ārvalstī izsniegtu kases čeku** arī tad, ja tajā **nav visu** attaisnojuma dokumentam nepieciešamo rekvizītu un informācijas. Šajā gadījumā **nav** nepieciešams noformēt **papildu** attaisnojuma dokumentu (kvīti) vai izdarīt **ierakstus** čekā, norādot iztrūkstošos dokumenta rekvizītus.

Ārvalstī izsniegtajā kases čekā iztrūkstošie Grāmatvedības likuma 11. panta piektajā daļā minētie attaisnojuma dokumentam noteiktie obligātie rekvizīti ir ietverami attaisnojuma dokumentā, ko sagatavo saistībā ar skaidras vai bezskaidras naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai, – **avansa norēķina atskaitē**.

4. piemērs

Uzņēmuma saimnieciskās darbības nodrošināšanai uzņēmuma darbinieks ārvalstī izmantojis taksometra pakalpojumu. Pakalpojumu vērtība ir 80 eiro. Samaksa veikta skaidrā naudā. Par taksometra pakalpojumu izsniegtās kvītis nesatur rekvizītus – pakalpojuma saņēmēja nosaukumu un dokumenta numuru.

Kvītis uzskatāmas par izdevumus apliecinošiem dokumentiem un pievienojamas attaisnojuma dokumentam (avansa norēķina atskaitē), kas tiks sagatavots darbinieka izdevumu atlīdzināšanai.

3.4. Kases čeks, kurā norādītā darījuma vērtība nepārsniedz 30 eiro un kurā nav pircēja rekvizītu

Par naudas izdevumus apliecinošu dokumentu, kuru pievieno attaisnojuma dokumentam (avansa norēķina atskaitē), ko sagatavo saistībā ar naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai, var izmantot kases čeku, kurā **nav ietverti pircēja rekvizīti** – preču vai pakalpojumu saņēmēja nosaukums, juridiskā adrese un reģistrācijas numurs –, arī tad, ja kases čeks izsniegts par darījumu, kura **vērtība bez PVN ir mazāka par 30 eiro**.¹³

Šajā gadījumā kases čekam papildus **nav jāpievieno preču pārdevēja noformēta kvīts** un kases čekā **nav manuāli** (ar roku) jāveic papildu ieraksti ar neietvertajiem pircēja rekvizītiem.

¹³ Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumu Nr. 877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 38.1. apakšpunkts.

Kases čekā iztrūkstošie Grāmatvedības likuma 11. panta piektajā daļā minētie attaisnojuma dokumentam noteiktie obligātie rekvizīti ir ietverami attaisnojuma dokumentā, ko sagatavo saistībā ar skaidras vai bezskaidras naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai, – **avansa norēķina atskaitē**.

Saistībā ar grāmatvedības prasībām šīs normas piemēro **ne tikai** nodokļu maksātāji, kuri ir reģistrēti PVN maksātāji. Minētais attiecas uz visiem nodokļu maksātājiem, kuri kārtā grāmatvedību **divkāršā** ieraksta sistēmā, neatkarīgi no tā, vai viņi ir reģistrēti PVN maksātāji vai PVN nemaksātāji.

5. piemērs

Uzņēmuma darbinieks pēc naudas avansa izlietošanas iesniedz grāmatvedībā avansa norēķina atskaiti, pievienojot tai kases čeku, kuru iesniedzis PVN maksātājs un kurā norādītā darījuma vērtība bez PVN ir 29 eiro. Kases čekā nav iedrukāti pircēja rekvizīti.

Šajā situācijā kases čekā iztrūkstošie attaisnojuma dokumentam noteiktie obligātie rekvizīti ir ietverami avansa norēķina atskaitē.

Kases čeku atļauts izmantot saimnieciskās darbības izdevumu iegrāmatošanai kā naudas izdevumus apliecinošu dokumentu arī tad, ja tajā iztrūkst pircēja rekvizītu, jo šāds čeks ir uzskatāms par vienkāršotu rēķinu atbilstoši Pievienotās vērtības nodokļa likuma normām.

Papildus nav jāpievieno preču pārdevēja noformēta kvīts, un kases čekā ar roku nav izdarāmi papildu ieraksti ar čekā neietvertajiem nepieciešamajiem rekvizītiem.

Ja par naudas izdevumus apliecinošu dokumentu saistībā ar naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai izmanto kases čeku, kurā **nav** norādīti iepriekš minētie **pircēja rekvizīti**, un kases čeks izsniegts par darījumu, kura **vērtība bez PVN ir lielāka par 30 eiro**, tad reģistrēti PVN maksātāji kases čekam papildus pievieno preču pārdevēja noformētu **kvīti**. Savukārt PVN nemaksātāji šādā gadījumā drīkst kases čekā **manuāli izdarīt ierakstus** ar čekā iztrūkstošajiem nepieciešamajiem pircēja rekvizītiem (apstiprinot ar uzņēmuma atbildīgās personas parakstu).

3.5. Kases čeks, kurš izsniegts bez kasiera operatora līdzdalības

Par naudas izdevumus apliecinošu dokumentu, kuru pievieno attaisnojuma dokumentam (avansa norēķina atskaitē), ko sagatavo saistībā ar naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai, var izmantot kases čeku, kurš izsniegts no kases sistēmas, specializētas ierīces vai iekārtas **bez kasiera operatora līdzdalības** un kurā **nav** ietverti **pircēja rekvizīti**, proti, preču vai pakalpojumu saņēmēja nosaukums, juridiskā adrese un reģistrācijas numurs, ja šāds kases čeks izsniegts par darījumu, kura **vērtība bez PVN ir mazāka par 30 eiro**.¹⁴

Arī šajā gadījumā papildus kases čekam **kvīti nenoformē** un kases čekā **nav manuāli jāizdara papildu ieraksti** ar iztrūkstošajiem pircēja rekvizītiem.

¹⁴ Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumu Nr. 877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 38.2. apakšpunkts.

Kases čeku, kurš izsniegts no **automātiskās degvielas uzpildes stacijas** (turpmāk – DUS) kases sistēmas, specializētas ierīces vai **iekārtas bez kasiera operatora līdzdalības** un kurā **nav** ietverti **pircēja rekvizīti** – preču vai pakalpojumu saņēmēja nosaukums, juridiskā adrese un reģistrācijas numurs –, ja samaksa par darījumu veikta skaidrā naudā bez pārdevēja klātbūtnes, var izmantot par naudas izdevumus apliecinošu dokumentu, kuru pievieno attaisnojuma dokumentam, ko sagatavo saistībā ar naudas avansa izlietojumu vai avansa norēķinu personas izdevumu atlīdzināšanai. Šajā gadījumā uzņēmums, čeka izsniedzējs, attaisnojuma dokumentu (**kvīti**) **papildus kases čekam nenoformē un neizdara papildu ierakstu** kases čekā.¹⁵

Uzņēmums, čeka saņēmējs, uz kases čeka var **manuāli izdarīt papildu ierakstus** ar čekā neietvertajiem attaisnojuma dokumentam nepieciešamajiem rekvizītiem un informāciju, kas apstiprināti ar kases čeka saņēmēja **parakstu**.¹⁶

Saistībā ar grāmatvedības prasībām arī šīs normas attiecas uz visiem nodokļu maksātājiem, kuri kārtu grāmatvedību **divkāršā** ieraksta sistēmā, neatkarīgi no tā, vai viņi ir reģistrēti PVN maksātāji vai PVN nemaksātāji.

6. piemērs

Uzņēmuma darbinieks iesniedzis grāmatvedībā avansa norēķina atskaiti un kases čeku, kuru saņēmis no autostāvvietas automāta un kurā darījuma vērtība bez PVN ir 10 eiro. Kases čekā nav iedrukāti pircēja rekvizīti.

Kases čekā iztrūkstošie attaisnojuma dokumentam noteiktie obligātie rekvizīti ir ietverami avansa norēķina atskaitē.

Kases čeku atļauts izmantot saimnieciskās darbības izdevumu iegrāmatošanai kā naudas izdevumus apliecinošu dokumentu arī tad, ja tajā iztrūkst pircēja rekvizītu.

Tā kā samaksa par darījumu veikta bez kasiera operatora klātbūtnes un darījuma vērtība bez PVN nepārsniedz 30 eiro, tad papildus čekam kvīti nenoformē un neizdara papildu ierakstu kases čekā.

7. piemērs

Uzņēmuma darbinieks iesniedzis grāmatvedībā avansa norēķina atskaiti un kases čeku par degvielas iegādi, kuru saņēmis no automātiskās DUS kases sistēmas un kurā darījuma vērtība bez PVN ir 100 eiro. Kases čekā nav iedrukāti pircēja rekvizīti.

Kases čeku atļauts izmantot saimnieciskās darbības izdevumu iegrāmatošanai kā naudas izdevumus apliecinošu dokumentu arī tad, ja tajā iztrūkst pircēja rekvizītu.

Tā kā samaksa par darījumu veikta bez pārdevēja klātbūtnes un darījuma summa bez PVN pārsniedz 30 eiro, tad kases čekā izdara papildu ierakstu, kuru apstiprina ar kases čeka saņēmēja parakstu.

¹⁵ Ministru kabineta 11.02.2014. noteikumu Nr. 96 "Nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtība" 66. punkts.

¹⁶ Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumu Nr. 877 "Grāmatvedības kārtības noteikumi" 37.2.2. apakšpunkts.

3.6. Kases čeka uzglabāšana, ja pārdevējs izsniedz kopsavilkuma rēķinu

Gadījumos, kad sadarbības partneriem perioda beigās tiek izsniegts pārdevēja noformēts dokuments – **kopsavilkuma rēķins** (rēķins-atskaite u. c.), kurā norādīta detalizēta informācija (darījuma datums, kases čeka numurs, laiks, vieta, cena, atlaides u. c.) par perioda laikā pārdotajām precēm vai sniegtajiem pakalpojumiem, piemēram, degvielas piegādi u. c. –, **kases čeki nav jā saglabā** papildus pārdevēja noformētajam kopsavilkuma rēķinam.

Kopsavilkuma rēķins uzskatāms par ārējo attaisnojuma dokumentu, kur norādīta detalizēta informācija, pamatojoties uz kuru uzņēmums grāmatvedības reģistros var iekļaut preču (degvielas) iegādes un citus perioda laikā veiktos darījumus.

Ja degvielas pārdevēja noformēto **kopsavilkuma rēķinu** grāmatvedībā izmanto kā ārējo attaisnojuma dokumentu¹⁷, pamatojoties uz kuru uzņēmums grāmatvedības reģistros iekļauj degvielas iegādes darījumus, tad **nav nepieciešams pievienot (saglabāt) kases čekus**, jo čekos norādītā informācija ir ietverta kopsavilkuma rēķinā.

8. piemērs

Uzņēmumā lieto juridiskai personai izsniegtu degvielas pārdevēja karti, ar kuru norēķinās par degvielas uzpildi. Nākamā mēneša sākumā saņem degvielas pārdevēja izrakstīto nodokļu rēķinu, kurā norādīti visi attaisnojuma dokumentam nepieciešamie rekvizīti un kurš noformēts tādā veidā, lai to izmantotu grāmatvedības uzskaites vajadzībām kā attaisnojuma dokumentu un nodokļa rēķinu PVN priekšnodokļa atskaitīšanai. Rēķinā iekļauts kopsavilkums ar detalizētu informāciju par pārdoto degvielu (degvielas iegādes datums, čeka numurs, laiks, vieta, cena, atlaides u. c.). Šajā situācijā uzņēmums grāmatvedības reģistros iekļauj degvielas iegādes darījumus, pamatojoties uz pārdevēja izsniegto kopsavilkuma rēķinu par piegādāto degvielu.

Tā kā degvielas pārdevēja noformētajā kopsavilkuma rēķinā ir iekļauta visa informācija par saimnieciskajiem darījumiem, tad kases čekus var nesaglabāt. Uzņēmums degvielas čekus var saglabāt vai iznīcināt uzņēmuma vadītāja apstiprinātajā kārtībā.

Ja saskaņā ar uzņēmuma **grāmatvedības organizācijas dokumentos**¹⁸ noteikto kārtību uzņēmuma darbinieka veiktos saimnieciskos darījumus ar uzņēmuma piešķirto **bankas norēķinu karti** vai **degvielas karti** grāmatvedībā uzrāda kā darbiniekam izsniegto **naudas avansu un tā izlietojumu**, degvielas čeki uzglabājami un iesniedzami kopā ar avansa norēķina atskaitēm par naudas avansu izlietojumu uzņēmuma vadītāja noteiktajā kārtībā.

¹⁷ Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumu Nr. 877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 37. punkts.

¹⁸ Grāmatvedības likuma 1. panta pirmās daļas 5. punkts un 31. pants, Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumu Nr. 877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 8. nodaļa.

4. Kases čeks kā attaisnojuma dokuments grāmatvedībā

Kases čeku, kas sagatavots saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kuri reglamentē nodokļu un citu maksājumu reģistrēšanas elektronisko ierīču un iekārtu lietošanas kārtību, var izmantot par ārēju attaisnojuma dokumentu ierakstu veikšanai grāmatvedības reģistros, ja tas satur **visus** Grāmatvedības likuma 11. panta piektajā daļā attaisnojuma dokumentam noteiktos rekvizītus un informāciju par saimniecisko darījumu (**izņemot rekvizītu "paraksts"**) un attiecīgajā dokumentā minētā saimnieciskā darījuma esību uzņēmuma vadītāja noteiktajā kārtībā apliecina dokumenta saņēmēja (uzņēmuma) par saimnieciskā darījuma veikšanu un attaisnojuma dokumentā sniegtās informācijas pareizību atbildīgā persona.¹⁹

Kārtību, kādā uzņēmumā apliecina (apstiprina) saimnieciskā darījuma esību, nosaka uzņēmuma vadītāja izstrādātajos un apstiprinātajos **grāmatvedības organizācijas dokumentos**.²⁰ Par saimnieciskā darījuma veikšanu un dokumentā sniegtās informācijas pareizību **atbildīgo personu** nosaka **uzņēmuma vadītājs**.

9. piemērs

Uzņēmuma grāmatvedībā iesniegts kases čeks, kuru izsniedzis uzņēmums – reģistrēts PVN maksātājs –, un tajā norādītā darījuma vērtība bez nodokļa ir 105 eiro. Kases čekā ir visi attaisnojuma dokumentam noteiktie obligātie rekvizīti (izņemot rekvizītu "paraksts").

Sādu kases čeku atļauts izmantot par attaisnojuma dokumentu, lai veiktu ierakstu grāmatvedībā, ja dokumentā minētā saimnieciskā darījuma esība un sniegtās informācijas pareizība apliecināta uzņēmuma vadītāja noteiktajā kārtībā.

5. Naudas izdevumus apliecinoši dokumenti, ja lieto uzņēmuma maksājumu karti

Prasības attiecībā uz kases čeka noformēšanu, lai to varētu uzskatīt par naudas izdevumus apliecinošu dokumentu, **neattiecas** uz gadījumu, kad uzņēmuma kredītiestādes kontam ir piesaistīta uzņēmuma vadītājam vai darbiniekam izsniegtā **personificētā maksājumu karte**, ar kuru samaksā par iegādātajām precēm vai saņemtajiem pakalpojumiem saimniecisko darījumu nodrošināšanai. Papildus čekam kvīti nenoformē un neizdara papildu ierakstu kases čekā.

¹⁹ Grāmatvedības likuma 11. panta astotās daļas 5. punkts.

²⁰ Grāmatvedības likuma 1. panta pirmās daļas 5. punkts un 31. pants, Ministru kabineta 21.12.2021. noteikumu Nr. 877 "Grāmatvedības kārtošanas noteikumi" 8. nodaļa.

Šajā gadījumā, kad uzņēmuma norēķinu kontam ir piesaistīta darbiniekam izsniegtā personificētā karte, par naudas izdevumus apliecinošu dokumentu uzskatāma **kredītiestādes konta izdruka**. Kā naudas izdevumus apliecinošus dokumentus papildus var pievienot **kases čekus**, kas apliecina, kādas preces ir iegādātas vai kādi pakalpojumi ir saņemti uzņēmuma saimniecisko darījumu nodrošināšanai, un kalpo PVN vajadzībām.

Kārtību, kādā uzņēmuma vadītājs vai darbinieks sniedz **pārskatu** par naudas izlietojumu no uzņēmuma kredītiestādes konta, nosaka **grāmatvedības organizācijas dokumentos**.

10. piemērs

SIA "A" izsniedza darbiniekam Jānim Bērziņam personificētu maksājumu karti, kura ir piesaistīta SIA "A" kredītiestādes kontam un ar kuru paredzēts samaksāt par iegādātajām precēm vai saņemtajiem pakalpojumiem saimniecisko darījumu nodrošināšanai.

SIA "A" grāmatvedības organizācijas dokumentos noteikts, ka darbinieks par kalendāra mēneša laikā izdarītajiem pirkumiem, kas veikti uzņēmuma saimniecisko darījumu nodrošināšanai, sagatavo un iesniedz grāmatvedībā pārskatu par naudas izlietojumu, kuram pievieno arī kases čekus, jo bankas konta izrakstā nav ietverta informācija par saimnieciskai darbībai nepieciešamo preču detalizāciju un PVN summas atšifrējums.

J. Bērziņš par attiecīgā kalendāra mēneša laikā izdarītajiem pirkumiem, kas veikti SIA "A" saimniecisko darījumu nodrošināšanai, sagatavo un iesniedz grāmatvedībā pārskatu par naudas izlietojumu, attiecīgi pievienojot arī kases čekus atbilstoši uzņēmuma vadītāja grāmatvedības organizācijas dokumentos noteiktajai kārtībai.

Ja kases čekos nav ietverti visi attaisnojuma dokumentam noteiktie obligātie rekvizīti, kvītis papildus nenoformē un nav jāizdara čekos papildu ieraksti.

6. Attaisnojuma dokumenti vienkāršā ieraksta grāmatvedībā

Personas (saimnieciskās darbības veicēji, individuālie komersanti u. c.), kas kārtu grāmatvedību **vienkāršā** ieraksta sistēmā, ierakstus saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnālā drīkst veikt, pamatojoties uz:

- **ārējiem** attaisnojuma dokumentiem, piemēram, **konta izrakstu** par personas veiktajiem naudas darījumiem konkrētā datumā vai konkrētā laikposmā, **kases čeku**, Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētu **kvīti** vai **biļeti**;
- **iekšējiem** attaisnojuma dokumentiem, piemēram, pašu sagatavotu kases **ieņēmumu vai izdevumu orderi** par vienu vai vairākiem saņemtajiem vai izsniegtajiem kases čekiem vai Valsts ieņēmumu dienestā reģistrētajām kvītīm vai biļetēm konkrētā datumā vai konkrētā laikposmā, pašu sagatavotu kases ieņēmumu vai izdevumu orderi par personiskajiem ieguldījumiem vai personiskajam patēriņam izņemtajiem līdzekļiem;
- **naudas izdevumus apliecinošajiem** dokumentiem, piemēram, **kases čeku, biļeti**.²¹ Šajā gadījumā kases čeks (vai biļete) uzskatāms par **attaisnojuma dokumentu** Grāmatvedības likuma izpratnē.

²¹ Ministru kabineta 31.05.2022. noteikumu Nr. 322 "Kārtība, kādā individuālie komersanti un citas fiziskās personas, kas veic saimniecisko darbību, individuālie uzņēmumi, zemnieku un zvejnieku saimniecības kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā" 10.6. apakšpunkts.

Ja saimnieciskās darbības veicēji, individuālie komersanti u. c., kārtojot grāmatvedību **vienkāršā** ieraksta sistēmā, veic ierakstus saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnālā, pamatojoties uz **kases čekū**, tad **nav** nepieciešams **papildus sagatavot** iekšējo attaisnojuma dokumentu, piemēram, avansa norēķinu vai kases izdevumu orderi, kā arī **nav** papildus **jāpievieno** kases čeka izsniedzēja noformēta kvīts vai kases čekā manuāli (ar roku) jāizdara ieraksti ar čekā neietvertajiem rekvizītiem.

11. piemērs

Individuālais komersants ir iegādājies preces saimnieciskās darbības vajadzībām par vērtību bez PVN 25 eiro. Veikalā ir izsniegts kases čeks, kurā nav iedrukāti pircēja rekvizīti.

Individuālais komersants kārtu grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā, un šādu kases čekū kā attaisnojuma dokumentu var izmantot ierakstiem saimnieciskās darbības ieņēmumu un izdevumu uzskaites žurnālā arī gadījumā, ja čekā nav iedrukāti pircēja rekvizīti.

Nav nepieciešams papildus pievienot pārdevēja noformētu kvīti vai kases čekā ar roku izdarīt papildu ierakstus. Nav nepieciešams papildus sagatavot iekšēju attaisnojuma dokumentu, piemēram, avansa norēķina atskaiti.

Saimnieciskā darbība ir darbība, kas vērsta uz preču ražošanu, darbu izpildi, tirdzniecību, pakalpojumu sniegšanu un cita veida darbību par atlīdzību.²²

Vienlaikus vēršam uzmanību – katrā konkrētā situācijā izdevumi, kas veidojas nodokļa maksātāja darbības rezultātā, jāizvērtē, ņemot vērā **saimnieciskās darbības definīciju** tiktāl, ciktāl izdevumi ir **tieši saistīti** ar nodokļa maksātāja saimniecisko darbību un **nepieciešami** tās nodrošināšanai.

Valsts ieņēmumu dienests

Materiāls sagatavots: 29.12.2023.

Atsauksmes par materiāla kvalitāti vai priekšlikumus tā uzlabojumiem priecāsimies saņemt Valsts ieņēmumu dienesta [elektroniskās sistēmas sadaļā](#) "Sarakste ar VID".

²² Uzņēmumu ienākuma nodokļa likuma 1. panta divdesmitā daļa.